

35 РОКІВ

ШЛЯХУ ДО ЕКОНОМІЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Імперська політика Росії та вибір корумпованими елітами популярних, але хибних економічних моделей стала основним джерелом усіх ключових криз у нашій країні за часи незалежності.

26 Серпня 2026 | Економічна | свобода | Економічна історія | Конкурентоспроможність | Політика і право

АВТОР: ЯРОСЛАВ РОМАНЧУК

Тридцятип'ятиріччя незалежності Україна зустрічає в умовах кривавої, повномасштабної, екзистенційної війни з нацистською імперією Зла. Так завершується тривалий процес остаточного виходу з радянської тоталітарної системи «СРСР» та з-під впливу Росії. Гіпотеза про мирний, впорядкований, цивілізований вихід України з радянської імперії є відвертою нахабною брехнею.

Саме Росія стала основним джерелом усіх ключових криз у нашій країні за часи незалежності.

Дерашизація та дерадянізація, які Україна так і не завершила

З інтелектуальної підтримки та активної участі Росії, її спецслужб та технократів відбувалося:

- ❑ Безпрецедентне руйнування накопиченого капіталу, активів та заощаджень у 1990-ті роки — за певною схемою, за інтелектуальної підтримки та активної участі Росії.
- ❑ Нахабне, широкомасштабне розграбування країни керівниками пострадянських мережових організацій та структур (КДБ/ФСБ, СЗР, МВС, ГРУ, РПЦ, ОЗУ) — за зразком російського ельцинського тотального розграбування.
- ❑ Перетворення пострадянського безладу на модель «Олігархат/Схематоз», захоплення політичних інститутів та інститутів демократії синдикатом бюрократів високого штибу — за зразком, за активної участі та підштовхування (nudging) російських спецслужб та узгоджених з ними олігархів і імперців.
- ❑ Формування правових інститутів України, законодавчої бази для формування економічної політики (шаблон закону про бюджет, основні елементи податкової системи, норми монетарної політики, регуляторні режими, параметри соціальної політики) — за аналогією з лжелібералами, псевдодемократами та цинічними технократами Росії.
- ❑ Визначення параметрів енергетичної, інфраструктурної, фінансової політики в Україні — за парадигмою та з потужним інтервенціонізмом російських нафтових, газових, енергетичних, фінансових баранів та їхніх господарів із Кремля.

- Формування українського інформаційного, культурного, освітнього, ідеологічного поля — за лекалами, скриптами, сценаріями та за умови енергійного інтервенціонізму, нав'язування контенту й ідеологічних «темників» російських імперців, прихильників реінтеграції Росії та України.
- Побудова теоретичних, методологічних, емпіричних, термінологічних основ гуманітарних наук, насамперед економічних (теорія, історія, economics, політекономія) — за зразком московських, петербурзьких економічних університетів, академій, включаючи марксистський МДУ, імперський МГІМО, агресивно продержавну Вищу школу економіки.
- Нарешті, створення архітектури національної та економічної безпеки, включаючи силові, спеціальні структури, а також збройні сили – за радянським зразком і подобою, з інтенсивною, відкритою та прихованою участю російської агентури, шпигунів і п'ятої колони Росії всередині України.

Головною та, найбільш руйнівною помилкою за перші 35 років нашої незалежності був провал у створенні потужної національної імунної системи проти впливу, втручання та підривної діяльності Росії в незалежній Україні. Цієї помилки припустилися не лише керівні еліти України. Це також провал академічних, освітніх, культурних, політичних, економічних еліт, зрада інтелектуалів, які не змогли зорієнтуватися в бурхливі часи розпаду радянської імперії, щоб визначити науково обґрунтовану, історично перевірену модель економічного зростання та розвитку, а за радянською порочною звичкою створювали інститути державного управління, формулювали економічну політику з оглядкою на Росію та за активної участі її агентів впливу, шпигунів та м'якої сили.

За 35 років в Україні так і не була сформована повноцінна якісна національна еліта.

Цей висновок підтверджують вчені швейцарського університету Санкт-Галлена (University of St. Gallen) у своєму Індексі якості еліт (The Elite Quality Index (EQx)). У Індексі 2026 року Україна посіла 126-те місце з показником 43,6 бала зі 100 можливих. Ми опинилися в компанії таких країн, як Мавританія (125-те місце), Ефіопія (124-те), Демократична Республіка Конго (123-тє), Іран (127-ме), Пакистан (128-ме) та Центральнаафриканська Республіка (129-те). Україна посіла останнє місце в Європі за якістю еліт. Для порівняння: в Індексі 2021 року Україна була на 76-му місці серед 151 країни з показником 47,3 бала.

Українське суспільство перебуває у стані високої емоційної екзальтації, політичної наївності, демократичного романтизму, чуттєвого сприйняття реальності при вкрай низькому рівні економічної та фінансової грамотності, низькому рівні доходів та приниженні людської гідності внаслідок розорення 1990-х років, ставши жертвою політичних популістів.

Українські еліти перетворилися на екстрактивний клас (близько 3% населення), який захопив контроль над державою (state capture), зловживаючи слабкими інститутами демократії. Він спрямував усі її інструменти на експлуатацію 97% населення за допомогою сотень інструментів монетарної, фіскальної, регуляторної, соціальної та адміністративно-правової систем. Очевидно, що цей деструктивний український синдикат у 1990-х і 2000-х роках створював інститути державного управління, визначав параметри економічної політики за зразком та подобою Росії. Саме звідти в наше наукове, освітнє, інформаційне поле було інтегровано модель держави загального інтервенціонізму. І в результаті відбулася реінкарнація та ребрендинг марксизму в поєднанні з лівим кейнсіанством та імітаційними механізмами ринкової економіки.

Лише після того, як Росія розпочала війну проти України у 2014 році, окремі групи національних еліт почали порушувати питання про створення системи всебічного протистояння Росії. На жаль, досі така повноцінна імунна система не створена.

Очевидним лідером у цьому процесі є Збройні сили України, внутрішні структури безпеки, спеціальні органи. На них лежить основний тягар російської війни проти України.

Найслабшою ланкою в національній імунній системі нашої країни є економіка — як на рівні економічної теорії, так і у сфері формування та проведення економічної політики. Детоксикація економічної науки від впливу Росії, через яку до нас здебільшого прийшов підручник з economics як основа економічних знань, а також кейнсіанство, неомарксизм, інші теорії обґрунтування моделі держави загального інтервенціонізму (welfare state), так і не відбулася. Цього питання досі немає на порядку денному не тільки в Міністерстві освіти, а й в Уряді загалом. Нейтралізація шлаків російських хибних практик проведення економічної політики не відбулася і дотепер.

Гнилі еліти створили хибну систему державного управління

Екстрактивний характер еліт, розгул політичного популізму, правовий та економічний бандитизм перетворили Україну на територію, з якої Синдикат вилучав цінності та вивозив їх за кордон. Таку модель поведінки підтримувала, стимулювала та фінансувала імперська Росія, еліти якої з початку 2000-х націлилися на повне правове, економічне та інституційне поглинання України.

Аж до початку російської агресії жодному президенту, жодному складу Верховної Ради та Кабінету Міністрів не вдалося навіть сформулювати стратегію “дерашизації”, створення якісних, ефективних інститутів державного управління. **Оцінка якості** державного управління Світовим банком є цьому переконливим підтвердженням. На основі даних за грудень 2025 року, з урахуванням динаміки показників цього рейтингу з середини 1990-х років, до 35-річчя нашої незалежності можна зробити такі висновки:

- 1 Нинішня якість системи державного управління України не дозволяє якісно, ефективно, без відкатів, хабарів, схематизму та олігополістичних схем управляти державою витрачаючи трохи більш як 20 % ВВП. В Україні ж ніколи в історії не було менш як 40 % ВВП, що спрямовувались на державне управління. Протягом останніх п’яти років середньорічний обсяг видатків державного управління стабільно перевищує ~70 % ВВП.
- 2 Якість державного управління прямо та опосередковано впливає на темпи економічного зростання. В Україні немає управлінського потенціалу, здатності (scarcity) для управління такими величезними ресурсами та активами за допомогою чинних інструментів монетарної, фіскальної та регуляторної політики. Підвищення рівня якості державного управління до середньоєвропейського додало б додаткові 2–3 процентні пункти зростання ВВП щороку.
- 3 У країні немає відповідного управлінського людського капіталу, такої системи цінностей і мотивації, такої системи стримувань і противаг, таких культурних, етичних і корпоративних кодексів, щоб керувати майже повністю одержавленою економікою з такою якістю, яка б забезпечувала швидке зростання, інвестиційний бум, збільшення продуктивності праці та підвищення конкурентоспроможності бізнесу. Тобто домогтися підвищення якості державного управління в Україні без радикального зменшення ролі держави в економіці неможливо.
- 4 Якби Україна з самого початку 1990-х років обрала курс на модель підприємницького розвитку та зростання Мізеса/Хайєка/ Шумпетера, якби вона зробила ставку на парадигму «економічна свобода — приватна власність — відкрита конкуренція — мала держава», то сьогодні ВВП України становив би понад один трильйон доларів. Отже, втрати України від упущеної вигоди за 35 років незалежності становлять 750–900 млрд доларів, і це без урахування відтоку та втрати людського капіталу.
Така ціна грубої теоретичної помилки, невігластва у сфері економічної теорії через слабкість академічних, університетських та громадянських еліт. Немає сумнівів, що на вибір української влади сильний вплив мали агенти, шпигуни та прямі представники ворога України. Нормативна база, навіть Конституція, створені за російським зразком. Тому вони гальмують розвиток, поглиблюють конфлікти інтересів і підривають довіру до влади, дозволяють ворожим елементам проникати в систему державного управління.
- 5 Для виконання всіх основних завдань, що стоять перед Україною сьогодні — підвищення обороноздатності, прискорення темпів економічного зростання, залучення інвестицій, повернення 10+ млн українців до країни, створення конкурентоспроможної, привабливої юрисдикції для глобальних і регіональних ланцюгів створення вартості, розкріпачення національного підприємництва – для всього цього потрібна якісна система державного управління. Щоб її створити, нам потрібне глибоке перезавантаження національних еліт, насамперед політичних, управлінських та економічних. Запустити такий процес за нинішнього функціоналу, повноважень та ресурсів держави неможливо. Отже, лібералізацію, дерегуляцію, приватизацію, глибоку монетарну, фіскальну та регуляторну реформу не можна відкладати на «після перемоги», сподіваючись на мудрість мас та відповідальність лідерів думок й інфлюенсерів сучасного інформаційного поля.
- 6 Якісна система державного управління — це не та, що витісняє з ринку, дискримінує приватний бізнес, здійснює сегрегацію, створює нерівні умови господарювання, роздає пільги, преференції, привілеї для номенклатурно-силових фаворитів. Якість державного управління не визначається переліком затверджених точок зростання або «стратегічно важливих» комерційних проєктів, під які виділяються великі кошти та створюються особливі економічні й правові умови. Це не формалізація макроекономічних показників, які досягаються в ручному режимі за допомогою зовнішніх кредитів.

Якісна система державного управління в Україні — це коли:

- 1

країна входить до Топ-30 Індексу свободи людини та економічної свободи (сьогодні вона знаходиться далеко за межами першої сотні);
- 2

країна входить до Топ-30 Індексу захисту прав власності (сьогодні вона знаходиться за межами першої сотні);
- 3

країна входить до Топ-30 Індексу економіки здорового глузду (сьогодні наприкінці першої сотні);
- 4

країна з розміром ринкового сектора, тобто без урахування державних видатків, понад 75 % ВВП;
- 5

країна, в якій приватна власність становить 85+% активів та ресурсів усієї країни, включаючи освіту, охорону здоров'я та пенсійне забезпечення;
- 6

країна зі стабільно збалансованим бюджетом органів державного управління;
- 7

країна з мінімальним обсягом державного боргу (максимум 20 % ВВП, а сьогодні понад 100%);
- 8

країна з регуляторними витратами, пов'язаними насамперед, із безпекою та здоров'ям, максимум 5 % ВВП (протягом останніх п'яти років — 15–17% ВВП);
- 9

країна зі стабільними цінами (максимум 2% інфляції) в умовах валютної конкуренції, з відкритим доступом громадян до інструментів заощадження та інвестування по всьому світу;
- 10

країна, в якій частка робочої сили, що отримує зарплату коштом платників податків, не перевищує 8% від усієї робочої сили.

Протягом 35 років незалежності Україна залишалася в полоні псевдонаукових теорій, містичних і популістських уявлень про демократію, свободу, власність і державу. Країна стала жертвою власних еліт, які вважали за краще служити власному політичному синдикату, а не створювати потужну національну імунну систему захисту від зброї, ідей та людей зовнішніх ворогів.

ДИНАМІКА ЯКОСТІ СИСТЕМИ ДЕРЖУПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ, 1996 – 2024 РР.

Показники	Рік	Якість від 0 до 100 балів (100 – найкращий)	Показники	Рік	Якість від 0 до 100 балів (100 – найкращий)
1. Врахування думки населення і підзвітність державних органів Voice and Accountability	1996	47,78	2. Політична стабільність Political Stability	1996	62,27
	2000	43,56		2000	57,37
	2010	55,85		2010	65,03
	2015	54,1		2015	35,04
	2019	58,27		2019	48,27
	2020	59,08		2020	49,5
	2021	58,59		2021	48,97
	2022	56,51		2022	47,95
	2023	55,27		2023	56,57
	2024	54,91		2024	58,51
3. Ефективність роботи уряду Government Effectiveness	1996	28,66	4. Якість державного регулювання (законодавства) Regulatory Quality	1996	43,39
	2000	31,34		2000	40,64
	2010	35,57		2010	45,68
	2015	40,57		2015	45,13
	2019	44,09		2019	50,29
	2020	43,9		2020	49,35
	2021	43,47		2021	49,21
	2022	38,95		2022	48,36
	2023	40,06		2023	48,9
	2024	39,7		2024	50,12
5. Верховенство права Rule of Law	1996	41,36	6. Контроль над корупцією Control of Corruption	1996	27,11
	2000	38,02		2000	23,35
	2010	43,05		2010	25,16
	2015	44,92		2015	26,33
	2019	46,89		2019	32,02
	2020	47,21		2020	31,04
	2021	47,18		2021	31,58
	2022	44,19		2022	34,01
	2023	44,14		2023	33,19
	2024	44,57		2024	34,24

Джерело: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access> Січень 2025

Один показник — як вирок 35-річній моделі економічного розвитку та зростання

За підсумками 2025 року частка української економіки становила 0,18% світового ВВП. Це вирок тій моделі, яку обрали українські еліти для розвитку країни.

А ось ключова, центральна цифра: середньорічні темпи зміни ВВП за 35 років становили мінус 1,5 % ВВП.

Якщо з цього періоду відняти 2022 рік, коли ВВП через російську агресію впав на 28,8%, 2009 рік, коли ВВП впав на 15,1%, 2014 рік і 2015 рік із ВВП мінус 10% і 9,8% відповідно, то тоді середньорічні темпи зміни ВВП становили б мізерні 0,3% ВВП.

Порівняльний аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій та експорту товарів доводить, що протягом перших 35 років незалежності Україна залишалася країною з пострадянською структурою капіталу, яка внаслідок економічної політики свого уряду була ізольована від структурних змін міжнародної системи поділу праці. Українська влада перетворила країну на зону, небезпечну для інвестицій та розміщення важливих елементів глобальних ланцюгів створення вартості, — зону високих ризиків для підприємців будь-якого масштабу, незалежно від секторальної приналежності.

Нищівна поразка України у забезпеченні швидких, довгострокових темпів економічного зростання в період 1991–2025 рр. є прямим наслідком грубої помилки у виборі моделі економічного зростання та розвитку. В академічному та науковому середовищі представлено десятки різних моделей і теорій. Умовно їх можна розділити на чотири великі групи:

1 Модель підприємницького зростання (вільний ринок, мала держава, відкрита конкуренція, економічна свобода, приватна власність). Так вийшло, що спочатку ця модель еволюційно сформувалася і була основною в країнах Заходу та капіталізму, а потім її теоретично описали вчені, що відносили себе до Австрійської економічної школи. У цій моделі інвестиційні, виробничі та споживчі рішення приймають приватні власники, а держава бізнесом не займається або займає дуже вузький сегмент економіки. Діє інститут вільної ціни. Гроші захищені від державного фальшивомонетництва золотим стандартом. Механізм «прибуток — збитки» є універсальним, тобто діє на всіх без винятку. У цій моделі за визначенням немає комерційних структур, які є занадто великими або важливими, щоб збанкрутувати (too-big/important-to-fail). Найбільш знакові та значущі її теоретики — Л. фон Мізес, Ф. фон Хайек, Й. Шумпетер, І. Кірцнер. З усіх основних економічних моделей ознак цієї моделі було найменше в українській економіці, хоча саме вона стала генератором багатства та процвітання країн Заходу, та усіх тих країн, які кваліфікуються як «економічне диво». Саме реалізація цієї моделі у вигляді покровового плану реформ детально виписана в моїй книзі **«Новий захід. Українська мрія»**.

2 Марксистська, соціалістична модель (держава — ексклюзивний, монопольний або домінівний власник, менеджер, фінансист, інвестор, роботодавець). Засоби виробництва, включаючи землю та надра, перебувають у руках держави. Вона ж визначає режим використання кожного ресурсу та активу, є монополістом або домінує у фінансах, торгівлі, нерухомості, сільському господарстві, охороні здоров'я, освіті та пенсійному забезпеченні.

Соціалістична модель описана К. Марксом, Ф. Енгельсом, В. Зомбартом, О. Ланге, А. Лернером, К. Каутським, Е. Бернштейном. Вона буває демократичною й авторитарною, навіть тоталітарною, залежно від політичної та правової системи управління. Елементів цієї моделі на всіх етапах розвитку економіки України було дуже багато. Широке поширення державної власності, збереження державних монополій, зокрема на гроші, домінування державної власності в ключових секторах економіки, вибіркове блокування механізму «прибуток – збитки», а також інституту вільної ринкової ціни в багатьох секторах економіки, регулювання рентабельності, широке поширення заборон на використання приватної власності, тобто її статизація — це все елементи марксистської, соціалістичної моделі.

3 Модель екзогенного економічного зростання. Вона ґрунтується на виробничій функції неокласичної економічної школи. Сильна агрегація, математизація, відмова від основ людської діяльності в економічній науці, перетворення її на продовження математики, кібернетики, де «розумні, всезвідаючі, всевидючі й всесильні» оптимізатори розподілу обмежених ресурсів (Держава) можуть забезпечити економічне зростання. Для цього потрібно передати в їх руки фінанси, інвестиції, технології та управління зовнішньоекономічними потоками. Не вистачає технологій всередині, їх потрібно імпортувати. Які саме та на яких умовах — це може вирішити Уряд, щоб нейтралізувати провали ринку. Він же визначає «точки зростання», тобто сектори/підприємства, які мають забезпечити економічне зростання. Видатні теоретики та автори — Р. Солоу, Т. Свон, Е. Домар, Р. Харрод.

В Україні, особливо останні 15 років, почали активно впроваджувати елементи цієї моделі. Імпортозаміщення, стимулювання експорту, виділення та державна підтримка «точок зростання», а також нових підприємств/секторів, організація «місій» держави для підтримки зростання — все це елементи цієї моделі.

4 Модель ендogenous економічного зростання. Згідно з цією теорією, економічне зростання можна забезпечити за рахунок внутрішніх ресурсів. Потрібні інвестиції в людський капітал, інновації та знання. Неважливо, які саме знання, вміння та компетенції. Неважливо, наскільки вони затребувані ринком. Уряд, спираючись на рекомендації економістів, має вирішувати, які «точки зростання» виділяти. Він координує освіту, ринок праці та інноваційний розвиток загалом.

У цій моделі держава представлена як єдиний ідеальний суб'єкт, який володіє повною інформацією про стан бізнес-циклів, уподобання споживачів, стан конкуренції, перспективність тих чи інших технологій. Її теоретики виходять із того, що концентрація ресурсів у руках уряду для створення нематеріальних активів (знання, навички, компетенції, технології тощо) забезпечує довгострокове стає економічне зростання. Визначні автори та авторитети — П. Ромер, Х. Удзава та Р. Лукас. Протягом останніх 25 років цю модель із ще більшим акцентом на роль і функції держави (держава-підприємець, місії держави, загальне благо) просувають М. Маццукато, Д. Родрік та Дж. Стігліц.

Протягом останніх 10 років український уряд активізував використання елементів цієї моделі. Широке охоплення вищою освітою, підтримка R&D у найрізноманітніших проєктах за участю держави, реалізація державних програм під гаслом «розвиток людського капіталу» — усе це елементи цієї моделі.

У реальному житті дуже рідко трапляються країни, які навіть у певний історичний проміжок часу використовували лише одну чисту модель. Уряди використовують найрізноманітніші набори інструментів економічної політики, реагуючи на поточні виклики, перебуваючи в контексті перетину інтересів, мотивів і технологічних трендів.

“ КРАЇНИ, ЯКІ ІНСТИТУЦІЙНО МАЮТЬ НАЙБІЛЬШУ КІЛЬКІСТЬ ЕЛЕМЕНТІВ МОДЕЛІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ЗРОСТАННЯ, З ВИСОКИМ СТУПЕНЕМ ЙМОВІРНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ШВИДКІ, ДОВГОСТРОКОВІ ТЕМПИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ.

Україна протягом 35 років мала, за оцінками, такий мікс моделей розвитку:

- 1 Модель підприємницького зростання — 10%;
- 2 Марксистська, соціалістична модель — 40%;
- 3 Модель екзогенного економічного зростання — 40%;
- 4 Модель ендogenous економічного зростання — 10%;

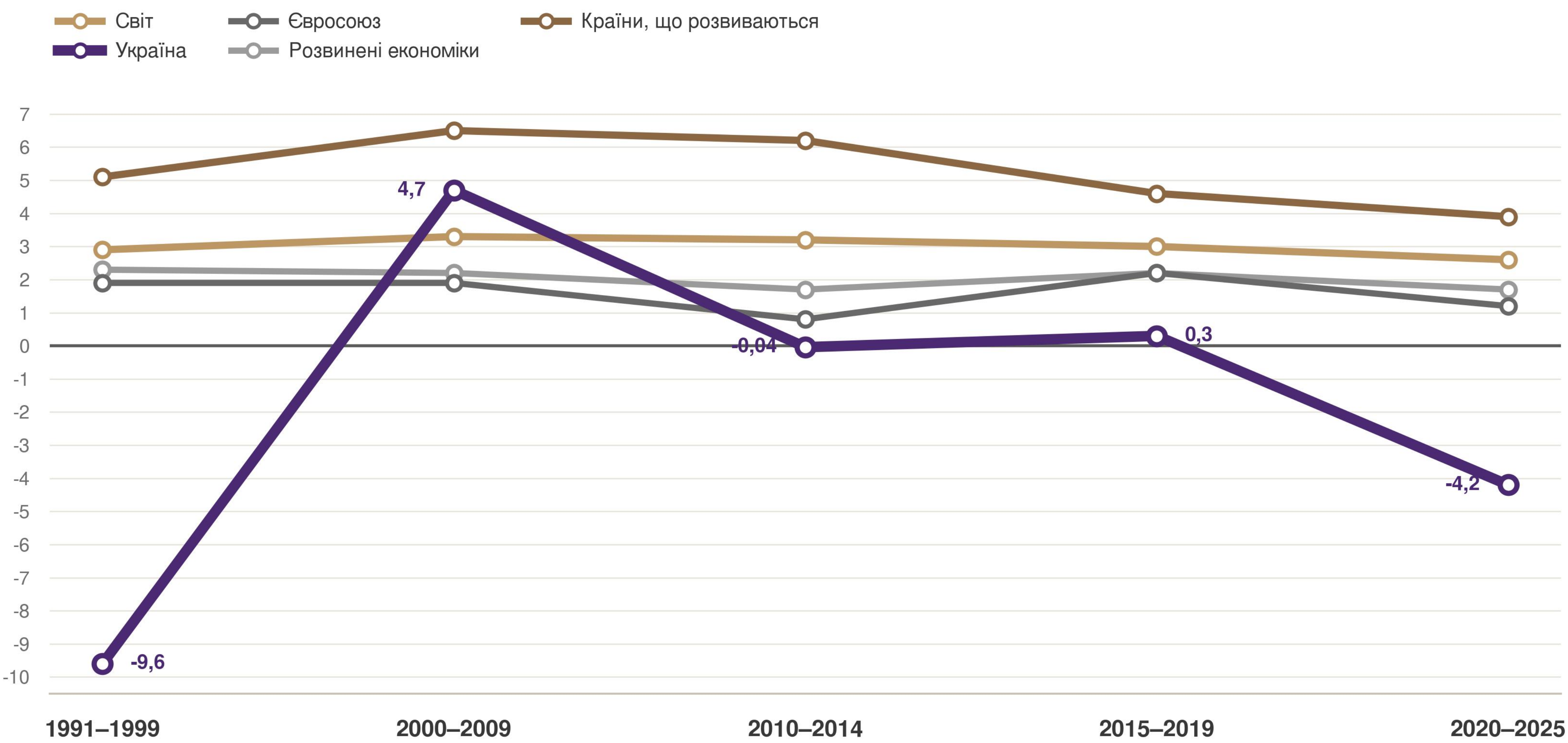
Це відповідь на питання, чому Україна стала найбіднішою країною Європи.

Це відповідь на питання, чому вона не змогла підготуватися до реваншу та військової агресії з боку імперської Росії.

Це відповідь на питання, чому мільйони українців ще до російської війни виїхали з країни, не дочекавшись базових умов для самореалізації.

Це причина інвестиційної посухи, яка триває уже 35 років триває, кадрового голоду й управлінського безладу при домінуванні групи високопосадовців, які розподіляють бюджет країни, і ця ерозія глибоко просочилась в усі інститути та сектори економіки.

СЕРЕДНЬОРІЧНІ ТЕМПИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПО РЕГІОНАХ
ТА ОКРЕМИХ КРАЇНАХ СВІТУ, 1991 – 2025 РР.

Регіон, країна	1991 – 1999	2000 – 2009	2010 – 2014	2015 – 2019	2020 – 2025
Світ	2,9	3,3	3,2	3	2,6
Україна	-9,6	4,7	-0,04	0,3	-4,2
Євросоюз	1,9	1,9	0,8	2,2	1,2
Розвинені економіки	2,3	2,2	1,7	2,2	1,7
Країни, що розвиваються	5,1	6,5	6,2	4,6	3,9
Африка	2,5	5,3	5	3,9	2,6
Латинська Америка	3,2	3,4	3,4	-0,2	1,8
Мексика	3,2	1,7	3	1,7	1,1
Південна Америка	3,3	4	3,5	-1,3	2
Аргентина	4,6	3,8	2,7	-0,3	1,3
Бразилія	2,9	3,6	3,2	-0,4	2,2
Північна Америка	3,4	2,3	2,1	2,4	2,4
Канада	2,8	2,3	2,6	2	1,9
США	3,5	2,3	2,1	2,4	2,4
Центральна Азія	-4,7	8,3	6,4	4	4,7
Східна Азія	4,2	5,3	5,7	4,7	3,6
Китай	11	10,6	8,5	6,7	4,9
Японія	1,2	0,9	1,5	1	0,4
Півд. Корея	6,8	4,9	3,7	3,1	1,8
Південна Азія	5,2	6,7	5,8	6,3	5
Індія	5,9	7,2	6,6	7	5,6
Індонезія	4,8	5,2	5,8	5	3,7
Туреччина	3,8	5,1	7,5	4,6	5,2
Європа	1,3	2,2	1,1	2,1	1,5
Россия	-5,9	6,2	3	1,2	1,9
Британія	2,6	2,1	1,8	2,1	1,1
Зона євро	1,9	1,7	0,7	2	1,1
Франція	1,9	1,7	1,2	1,5	0,9
Німеччина	1,7	1,1	2	1,9	0,1
Італія	1,5	0,7	-0,9	1,1	1,2

Джерело: Technical and statistical report. UNCTAD. Trade and Development Foresights 2026. Global Economy Faces a Geopolitical Challenge. An update on the Trade and Development Report 2025 May 2026 https://unctad.org/system/files/official-document/gds2026d1_en.pdf
По Україні: база даних МВФ квітень 2026

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГРЕСУ, 2000 VS 2025 РР.
ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ (ПІІ), ВВП НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ

Країни	Прямі іноземні інвестиції, млрд \$			ВВП, per capita \$		
	2000	2025	2025 р. до 2000 р., ↑ в ... разів	2000	2025	2025 р. до 2000 р., ↑ в ... разів
Світ	5780,8	57834,32	10	5565,7	14590	2,6
Ірландія	127,1	1229,73	9,7	26187,5	130652,4	5
США	1256,9	17961,24	14,3	36312,8	89991,2	2,5
Швеція	93,97	513,76	5,5	29596,8	62661,8	2,1
Німеччина	271,6	1386,25	5,1	24158,2	60438,8	2,5
Ізраїль	24,32	298,65	12,3	21700,8	60334,8	2,8
Франція	259,8	1160,3	4,4	22502,1	48929,9	2,2
Нова Зеландія	28,07	95,82	3,4	14021,9	48620,7	3,5
ЄС	2174,8	13016,64	6	16999	47047	2,8
Тайвань	17,58	163,2	9,3	14844,2	39488,6	2,7
Південна Корея	37,19	315,28	8,5	12717	36227	2,8
Чехія	21,64	272,57	12,6	6048,9	35678,4	5,9
Польща	34,23	419,53	12,3	4499,1	28374,2	6,3
Угорщина	22,87	137,92	6	4624,9	25825,6	5,6
Румунія	6,48	158,92	24,5	1667,6	22724,5	13,6
Болгарія	2,26	67,69	30	1630,46	20920,7	12,8
Китай	193,35	3754,93	19,4	1220,3	19626,2	16,1
Туреччина	19,21	199,91	10,4	4256,6	18611,1	4,4
Аргентина	67,6	138,68	2,1	8638,5	14355	0,662
Бразилія	103,02	1155,02	11,2	3752	10685,7	2,8
Індонезія	24,78	344,14	13,9	870,2	5082,4	5,8
В'єтнам	20,6	269,49	13,1	498,6	4829,4	9,7
Україна	3,88	59,69	15,4	665,3	6499,3	9,8

Джерело: World Investment Report 2005. Transnational Corporations and the Internationalization of R&D. https://unctad.org/system/files/official-document/wir2005_en.pdf
World Investment Report 2026. International Investment in a Turbulent Era. https://unctad.org/system/files/official-document/wir2026_en.pdf
База даних МВФ, квітень 2026

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГРЕСУ, 2000 VS 2025 РР.
ЕКСПОРТ ТОВАРІВ, ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ (ПІІ) НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ

Країни	Експорт товарів per capita \$		Експорт per capita 2025 р. до 2000 р., разів	ПІІ per capita, \$		ПІІ per capita 2025 р. до 2000 р., разів
	2000	2025		2000	2025	
Ірландія	20371,1	55258	2,7	33444,2	231588,1	6,9
Тайвань	6778,3	26740,9	3,9	787,3	6808,4	8,6
Чехія	2840,8	26731,4	9,4	2113,7	25690,1	12,2
Німеччина	6745,8	20982,4	3,1	3320,4	16487,3	5
Швеція	9823	19543,2	0,99	10594,1	48195,2	4,5
Угорщина	2766,4	17532,7	6,3	2244,4	14321,8	6,4
ЄС	5058	16988,4	3,4	5065,5	28853,4	5,7
Південна Корея	3683,8	13728,1	3,7	795,1	6101,8	7,7
Польща	829,8	10852,1	13,1	894,6	11000	12,3
Франція	5507,9	10249,1	0,861	4367,8	17408,6	4
Н. Зеландія	3445,6	8895,2	2,6	7272	18250,5	2,5
Болгарія	606,3	7201,2	11,9	282,1	10087,6	35,8
США	2777,9	6292,3	2,3	4465,2	51719,8	11,6
Ізраїль	5139,1	6198,5	0,206	3980,2	31371,2	7,9
Румунія	472,1	5771	12,2	293,9	8404,1	28,6
В'єтнам	187,7	4654,8	24,8	267	2652,5	9,9
Світ	1045,4	3189,8	3,1	936,7	7025,9	7,5
Туреччина	424,6	3117,3	7,3	293,6	2279,8	7,8
Китай	196,3	2663,5	13,6	152,3	2651,6	17,4
Аргентина	707,9	1899,9	2,7	1816,7	3024,6	0,665
Бразилія	316,7	1636,6	5,2	592	5427,5	9,2
Індонезія	302,7	990,2	3,3	114,7	1204,5	10,5
Україна	294	1035,7	3,5	78,2	1531,3	19,6

Джерело: World Investment Report 2005. Transnational Corporations and the Internationalization of R&D. https://unctad.org/system/files/official-document/wir2005_en.pdf
World Investment Report 2026. International Investment in a Turbulent Era. https://unctad.org/system/files/official-document/wir2026_en.pdf
База даних МВФ, квітень 2026

ДИНАМІКА ДЕРЖАВНИХ ВИТРАТ У КРАЇНАХ G-20* ТА В УКРАЇНІ

Країна	Сукупні державні витрати, в млрд \$		
	2000 р.	2025 р.	Динаміка змін 2025 р. до 2000 р.
США	3362,3	11602,27	+8239,97 млрд або в 3,5 раза
Китай	196,1	6453,11	+6257,01 млрд або в 32,9 раза
Німеччина	945,75	2551,79	+1606,04 млрд або у 2,7 раза
Франція	716,45	1935,79	+1219,34 млрд або у 2,7 раза
Велика Британія	565,4	1746,92	+1181,52 млрд або в 3,1 раза
Японія	1786,01	1634,8	+151,21 млрд або – 8,5%
Італія	533,33	1302,09	+768,76 млрд або в 2,4 раза
Індія	122,21	1114,58	+992,37 млрд або в 9,1 раза
Бразилія	260,87	1080,68	+819,81 млрд або в 4,1 раза
Канада	302,02	1019,6	+717,58 млрд або в 3,4 раза
Росія	85,29	1012,92	+927,63 млрд або в 11,9 раза
Австралія	140,97	725,86	+584,89 млрд або в 5,1 раза
Мексика	144,89	546,86	+401,97 млрд або в 3,8 раза
Туреччина	107,81	517,37	+409,56 млрд або в 4,8 раза
Півд. Корея	95,83	449,18	+353,35 млрд або в 4,7 раза
С. Аравія	62,79	370,31	+307,52 млрд або в 5,9 раза
Індонезія	27,46	234,19	+206,73 млрд або 8,5 раза
Аргентина	80,23	215,62	+135,39 млрд або в 2,7 раза
Разом:	9535,71	37513,94	+24978,23 млрд або в 3,9 раза
Для довідки: ЄС	3448,25	10490,52	+7042,27 млрд або в 3,0 раза
Україна	11,46	158,6	+147,14 млрд або в 13,8 раза

*В G-20 входять також ЄС та Африканський союз, як організації.

Джерело: база даних МВФ. Квітень 2026 <https://data.imf.org/en/datasets/IMF.RES.WEO>